

ТРИЗНІВНИК - REVUE HEBDOMADAIRE - **TRIDEN**
UKRAÏNIENNE

Число 44 (402) рік вид. ІХ. 3 грудня 1933 р.

Ціна 2 фр. Prix 2 fr.

Париж, неділя, 3 грудня 1933 року

Останнім часом совітам вельми щастить на міжнародньому полі. Пакт підписується за пактом, держави наввипередки стараються нав'язати з ними найтісніші зносини, особливо на ґрунті економічному, придбати собі з того економічні вигоди. Совітських достойників радісно вітають в європейських і по-заєвропейських столицях. Не встигла ще світом прошуміти сенсація визнання Москви Сполученими Державами Північної Америки, як уже заповіджено візиту Літвінова до Італії.

Та коли так ведеться московським потентатам на фронті зовнішньому, то далеко гірше стоїть справа на фронті внутрішньому. Особливо зле з Україною, з якою московські окупанти ніяк не можуть дати собі ради.

Загострення протилежностей економічних інтересів окупованої країни і Москви, потайна, але невпинна боротьба на цьому ґрунті, кривава війна за хліб, наростання національної свідомости в народніх масах українських, поширення й поглиблення змагань до політичної самостійности не могли залишити без свого впливу навіть людей, всією істотою своєю ніби відданих окупаційній владі. Змагання до політичного й економічного унезалежнення України захопили останнім часом і найвірніших з вірних, випробованих і на всі сита просіяних членів комуністичної партії України. Шумськизм, волобуєвщина, хвильовизм, смерть Хвильового, загибель Скрипника—тому ілюстрації.

Під ногами окупантів України горить земля. І вони самі вже не можуть заховати того, що в партійних організаціях не гаразд: петлюрівщини не дається ніяким способом викоринити, нею переймають-

ся навіть керівні апарати, вона проходить в саме святая святих партії. Привіт, що його вислав Сталінові пленум ЦК і ЦКК КПУ, тому дає ще одно підтвердження: окупантам доводиться боротися — і що найтяжче — у своєму власному гурті, як пише «Правда» з 24 листопада с. р., — з «шкідниками, контрреволюціонерами, націоналістичними недобитками білогвардейщини й петлюрівщини, двурушниками з партійним квитком у кишені, які працювали в колхозах і земельних органах. Вони хотіли одірвати совітську Україну від великого союзу совітських республік, перетворити її в колонію польського або німецького фашизму і тим самим послабити центр світової пролетарської революції».

У велемовних і пишних реляціях головноуповноважений по боротьбі з сепаратизмом на Україні Постишев святкує перемогу над ворожими Москві силами. Але його завдання далеко тяжче від того, яке стояло колись перед петербурзьким правительством — «вирвати сепаратизм з корінням». Представникові московського уряду доводиться тепер в боротьбі з непереможним зростом сепаратистичних стремлень без жалю обрубувати гилки, на яких тримається на Україні окупаційна влада: масою викидати з партії її членів. Як повідомляють газети, під час останньої чистки КПБУ викинуто з партії 25 відсотків.

Побажаємо-ж їм дальшого успіху в цій самогубній операції.

Літературні спостереження

XXVII

— Л ю б ч е н к о : Збірник «Вона».

Совітські часописи пишуть про Любченка, як про модного в УССР письменника. Повідомлення совітської преси завжди треба приймати з застереженням, але, як-що цим разом воно правдиве, це визнає, що громадянство, принаймні інтелігенція УССР, визнає писання Любченка вартісними й талановитими. Отже цікаво проаналізувати на цьому прикладі літературні смаки совітської інтелігенції, чим саме вподобалася їй літературна творчість цього письменника.

Візьмемо для прикладу один із збірників творів Любченка під заголовком «Вона», виданий державним видавництвом України року 1929-го. За браком місця та неможливістю знайти на еміграції більше його творів обмежуємся цим одним збірником, потішаючи себе тим, що твори одного автора звичайно мають в собі багато спільних прикмет.

Збірник цей складається з творів: «Вертеп», розміром 98 сторінок. «Образ» — 107 ст., «Оповідання про втечу» — 56 ст., «Via dolorosa» — 13 ст., «Хинська новела» — 17 ст. та «Два листи» — 13 ст.

Теми цих оповідань де-що незвичкі для совітського письменства: головною темою їхньою не є питання біжучої совітської політики, ані завдання совітського уряду чи партії. Автор подає в них низку ріжних жіночих типів і це, знати, було його головним завданням. Вже це одно могло прихилити до них увагу совітських читачів, яким, мабуть, вже нестерпно набридла політграмота, перекладена на белетристику.

Само собою, в кожному з них (у якому більше, у якому менше) автор по-між виконанням ґрунтовної теми таки вставляє і досить часто хвалу большевизму та висловлює відданість большевицькій революції, але це вже такий обов'язковий ритуал, накинтий урядом совітському письменству: мусить кожен автор у кожному творі, про щоб не писав, час від часу приклякати совітським божкам. Авже-ж це псує вартість твору, перебиває вражіння, але в ССРСР це обов'язкове, без цього твір не буде видано, це обов'язкова ложка касторки і для авторів, і для читачів, до якої вони мусіли звикнути.

Але опріч зазначеної вище ориґинальності теми (оригінальності, правда, тільки для совітської літератури) у самім виконанні її немає в оповіданнях Любченка нічого видатного, щоб з нашого погляду виправдувало особливий успіх автора.

З двох більших творів цього збірника, «Вертеп» у читача з здоровим смаком мусів би викликати лише нудьгу. Цей твір написано вельми штучно і не можна сказати, до якого літературного гатунку він належить. Отже-ж це не сповідання, ані повість, і я не можу йому прибрати иншої назви, як «балаканина». В нього, правда, встромлено два маленькі малюнки: один про те, як бавиться взімку маленька дівчина, другий — образ жінки над могилою чоловіка. Ці два маленькі образки на прості теми виконані добре і справляють своє вражіння, але-ж вони тонуть серед величезного моря нудної, тягучої, часто самій собі суперечної або й цілком нездатної до зрозуміння балаканини. Незграбні та невиразні образи, недодумані й плутані думки, висловлені часто невідповідними для тих розумінь, про які хоче говорити автор, словами, нелогічні перескоки з теми на тему — тягнуться десятками сторінок і читач залишається з цілковитою неможливістю хоч угадати, що саме премудрого хотів сказати автор. До цієї балаканини, частенько ні з того, ні з цього, без жадного зрозумілого зв'язку з нею, встромляє автор чергові большевицькі речення або хвалу большевизму. І навіть не можна сказати, чи вся попередня балаканина мала з ними якийсь зв'язок, мала їх доводити, чи ні. Може автор на те й сподівався та нічого з того не вийшло.

Такою мовою висловлюють свої думки найчастіше темні, мало-розвинуті люде, що нахапалися якихось думок, самі їх не розуміють і, висловлюючи їх, тулять до купи ріжні незрозумілі їм слова, які десь колись чули чи вчитали та які до речі, про яку вони балакають, зовсім не стосуються... Як-що світ пана Любченка, як і взагалі.

освіта у совітах, оперта на ґрунті самої політграмоти, то може його спосіб викладу саме цим і пояснюється.

Але він часом буває властивим і людям, що вже зневірилися в колишніх думках своїх, але не хочуть того признати або з внутрішнього небажання зректися старої віри, або з страху, що це маєме для них некорисні чи й небезпечні наслідки. Ці люде такою плутаною балаканиною силкуються заховати і від себе, і від інших, що вони, зараз вже не тримаються своїх колишніх думок.

Не маємо даних вирішити, що саме є причиною любченкової балаканини, але не виключено, що всі три згадані чинники діють на його спільно в одному-ж напрямі. Треба тако-ж думати, що й на дуже багатьох мешканців ССРСР ці чинники впливають так само, як і на Любченка, і ці люде по спорідненості вдачі та умов життя впадають його балаканину.

У другому більшому оповіданні збірника — «Образ» — такої балаканини менше, але ще таки багато. Завдання загального усім оповіданням збірника подати низку жіночих типів, автор дотримується і тут — накреслює не без значної ідеалізації тип колишньої проститутки, що робиться доброю дружиною і порядною жінкою. Але це завдання в цьому оповіданні відступає на другий план перед іншим — змалювати моральний занепад совітських службовців, а тим самим, майже всієї інтелігенції ССРСР, бо там кожен інтелігент — урядовець.

До цієї верстви автор ставиться рішуче неприхильно і змалює її, може й справедливо, цілком негативною. Закреслює, між іншими, тип фразера, який спочатку за-для пози, ролі та красування, а згодом для кар'єри і до революції пристав, і до большевицької партії вписався, а й зараз ганьбить усіх та кожного за аморальність та безпринциповість, хоч сам власне і безпринциповий і непорядний — програє в карти казюонні гроші, а щоб врятуватися від кари за допомогою свого впливового в ССРСР начальника, хоче примусити свою жінку зробитися його полюбовницею.

Моральний занепад інтелігенції в умовах, утворених большевиками, — річ цілком правдоподібна, та автор ніде ані натякає на ті умови, що спричиняються до того занепаду. Взагалі ця більш складна тема вже понад любченкові сили, і його малюнок у цьому оповіданні часто стає блідий і приблизно дві третини його можна прочитати, тільки примушуючи себе до того. Нікчемне благозкання, повторення тих самих рис, нездатність одріжняти характерне від нехарактерного викликають не раз почуття нудьги.

Краще вдалися Любченкові менші оповідання. Вони живіші і яскравіші, але те-ж не бездоганні, особливо що-до психологічного аналізу. У маленьких оповіданнях: «Via Dolorosa» та «Два листи» подано контурні образи людей з дореволюційної заможної верстви, що за совітських умов пустилися на дно. Вона (у «Via dolorosa») зробилася повією, він («Два листи») — розпіячився і врешті сам собі заподіяв смерть. Та проте автор ані натяком не пояснює їхнього занепаду тими нелюдськими умовами, у які умисне та свідомо кинув цих людей большевицький режим, пограбувавши їх до цурки,

а одночасно позбавивши усіх громадянських прав, в тому числі і права заробляти працею, умов, які безперечно й були причиною занепаду багатьох людей цієї верстви. Цього Любченко показати може не схотів, може не зважився, а те, що жінці він накинув нестриману пожадливість ще й за часів її добробуту, заважає зробити справедливе пояснення та може дати привід більшовикам говорити, ніби ці люде загинули не з їхньої вини, а тому, що й раніше були такі лихі, що й треба було їх винищити, а в такому поясненні немає ні життєвої, ні психологічної, ні моральної правди.

У «Оповіданні про втечу» жіночий тип являє загадкової протилежності, яких автор не пояснює. Більшевицький агент, тікаючи од поляків, ховається в кукурудзі. Його голодного та застуженого знайшла там випадковс селянка і, думаючи, що він петлюрівець, героїчно ховає його з небезпекою для себе у своєму дворіші, годує та лікує його. Коли наближаються більшовики, вона спостерігає, що він більшовик, і жене його з своєї хати, та він, не чуючися ще цілком вичужавшим та сподіваючися на швидке прибуття більшовиків, йти не хоче. Коли-ж врешті після лайки та трохи не бійки з господинею і вже після того, як перші ешелони більшевицькі через те село перейшли, він пішов, господиня іде його проважати і освідчується у коханні. Ця протилежність її поведінки нічим не пояснена і не виправдана. Поки вона не виявилася, образ жінки здавався досить яскраво виконаним, потім усе заплуталося і виникло почуття неправдивості. Закоханість цієї жінки раніше ні в чому не позначалася, навпаки ще напередодні виявлялася її ненависть до гостя, як до більшовика. Мабуть авторові схотілося цим художнім *salto mortale* створити ілюзію непереможної принадності більшовизму, що жінка, ледве побачивши більшовиків, зразу змінила своє відношення до них.

Останнє невелике оповідання «Хинська новела» є вже переважно агітаційним. Хинська більшовичка, дівчинка Ю, коли її коханець, якого дуже ксхає, генерал Фей-Хань виступив з своїм військом проти повстання, упорядженого більшовиками, забиває його власноручно, кинувши в нього бомбу. Намагається втікати, а, коли бачить, що не втіче, забиває й себе. Може й не виключене існування десь колись такого жіночого типу, але як-що він і трапляється, то хіба дуже зрідка. Частіше жінки і революціонерками робилися через закоханість до революціонерів, і коли автор хотів змалювати таку виключну людину, не повинен би був обмежитися описом того єдиного факту з цілого життя, мусів би пояснити його змалюванням її вдачі в різних інших обставинах життя. Та цим разом агітаційне завдання дужче захоплювало автора, ніж доконання типу героїні, він покаже Ю лише в тій єдиній події.

Отже замилювання совітського суспільства творчістю Любченка треба, мабуть, пояснити певною спорідненістю його вдачі та його культурного та морального рівня з характерними властивостями більшості совітської інтелігенції та ще тим, що в темах його творів менше специфічно більшевицького, ніж в більшості совітської бе-

летристики. Недосконалість же любченкового психологічного аналізу, певно, і не освідомлюється більшістю людей совітської освіти.

Цікаво б ще знати, чи совітофільські висловлювання Любченка те-ж знаходять співчуття у тому суспільстві, чи вони приймаються як необхідна неминучість і на них суспільство просто не звертає уваги.

У оповіданні «Образ», де Любченко окреслює те суспільство, усі герої не виявляють такого співчуття, усі потай бідкаються на тягар большевицького ладу та лише силкуються використувати той лад собі на користь, хоч би і не зовсім чистими способами.

Такий елемент з його лукавством, аморальністю, байдужістю до кожної кривди, що їх не зачіпає, та до чужого лиха, з покорою перед кривдою, що б'є і їх, і в інших умовах не буде корисним для громадянства, але не може він бути надійною опорою і для большевиків.

Давидів.

До смерті М. Скрипника

Сенсаційні подробиці смерті М. Скрипника наводить гельсінгфорська газета «Hulvudstabladet» з 25 вересня с. р. Газета, пояснюючи факт, чому Сталін перед тим останній час не появлявся офіційно, говорить про атентат на нього і подає такі подробиці смерті Скрипника:

«Переказують, що комісар освіти на Україні Скрипник не скінчив життя самогубством, як про це повідомляла офіційна версія, але що його вбила прибічна охорона Сталіна. Згідно з офіційною версією його було викликано до Сталіна, перед яким він мав відповідати за свої сепаратистичні тенденції. В передчутті бурі він прийшов на аудієнцію червоного царя з револьвером. В передпокої Сталіна охорона з чекістів хотіла його обшукати. Скрипника, який належав більше як двадцять год до партії і займав найвідповідальніші посади, образив намір його обшукати, та до того він ні за яку ціну не хотів показати свого револьвера. Виявляючи опір, він одмовився підлягати наказу. Солдати накинулися на нього силою, але він не давався. Знявся великий шарварок, який притяг увагу Сталіна. Сталін вискочив з свого кабінету і, побачивши, що Скрипника солдати приперли до стіни, а він проти них обороняється, закричав:

— Свине! Зраднику! Ти згинеш на каторзі!

«Це вже було занадто для Скрипника. Він вихопив револьвер і вистрілив кілька разів до Сталіна. Переляканий Сталін утік у кабінет і там замкнувся. Але його було поранено — одна з куль його влучила. Тоді охорона на місці вбила Скрипника.

«Рана Сталіна не уявляла загрози його життю, але він мусів якийсь час зоставатися в ліжку і не міг брати участі в праці уряду. Зроблено було все, щоб утримати цей сенсаційний атентат в таємни-

ці з огляду на те, що його автором була така видатна особа, як Скрипник, та з мотивів політичних».

Обставин, які призвели до смерті Скрипника, торкається й свіжий допис різкого кореспондента «Таймс», де наводиться заява Сталіна, головного уповноваженого по боротьбі з сепаратизмом на Україні, про те, що Скрипник стояв на чолі сепаратистичної змови. Своєчасне її викриття дало змогу попередити небезпеку й перевести радикальну чистку КПУ; на Україні виключено 25 відсотків усіх членів партії.

І. М. Кобизський

(Некролог)

---

13 листопада с. р. в громадській лікарні міста Литовський св. Мікулаш на Словаччині помер по тяжкій операції директор Української Реформованої Реальної Гімназії у Ржевницях професор Іван Митрофанович Кобизський. Покійний народився 1 січня 1891 р. в м. Кролевіці на Чернігівщині. Учився в земській, а потім повітовій школі, по успішному закінченні якої вступив р. 1901 до духовної школи в м. Новгороді Сіверському. Року 1905 закінчив цю школу першим учнем і вступив до Чернігівської духовної семінарії. Будучи учнем V-ої класи, почав друкувати в журналі «Вѣра и Жизнь» свої вражіння з подорожі до Криму (що пізніше вийшли окремою книжкою). Духовну семінарію скінчив р. 1911 першим учнем. Того-ж року вступив на історико-філологічний факультет Варшавського університету. Сумлінне ставлення до обов'язків та велика працьовитість небіжчика звернули враз на себе увагу університетської професури; тому деякі студентські праці І. М. було надруковано в університетських виданнях (напр. його розвідка про Гоголя, уміщена в університетському Збірнику). Року 1915 І. М. закінчує університет з дипломом 1-го ступіня. Його кандидатська праця на тему: «Дослідження над текстом Слова о полку Игоревім» кваліфікована була, як дуже добра.

Світова війна не дозволила І. М. стати до наукової праці. Безпосередньо закінченні університету він вступав до київської Константинівської військової школи. По закінченні школи з дуже добрим успіхом, І. М. вступав далі до Старшинської Стрільцької Школи в Оранієнбаумі. Скінчивши курс цієї школи, він вступав до дієвої армії, в якій перебував до липня 1917 р. Велика російська революція та пробудження українського національного руху уможливили небіжчикові перехід до новостворених частин української армії. Ще в Оранієнбаумі прапорщик Кобизський сформував з місцевих українців кулеметну сотню, з якою і прибував до Києва та вступав до 1-го Богданівського полку. Тут він перебував до кінця 1917 р., коли, з причини хвороби, змушений залишити службу у війську. З приходом німців на Україну І. М. зовсім виходить з військової служби і переходить до праці на національно-культурнім полі. Влітку 1918 р. слухав курс українознавства для учителів середніх шкіл і в-осени того-ж року вступав до 1-ої чернігівської хлопчачої гімназії, як штатний учитель української мови. В цей-же час працює в Учтельській Спільноті та, з її доручення, завідує Шевченківським відділом чернігівського музею ім. Тарнавського. Влітку 1919 р. І. М. прослухав курси єдиної трудової школи. Але далі продовжувати свою улюблену працю на полі народньої освіти не зміг уже... На Україну вчасвали большевицькі завоювання. Треба було знову братися за зброю. Пішли один по другім невтіраді дні поспіврянь: відступ, у без-

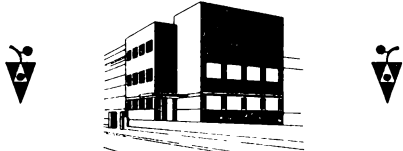

І. М. Кобизьний

настанній боротьбі з ворогом, через усю Україну, поранення, і нарешті відхід до Польщі, а за ним — інтернування. А ще далі три роки нудного сидіння за дротами, голод, холод та винятково-тяжкі умови культурної праці серед українського воїнства та тієї безталанної дітвори, що в купі з батьками спинились за та оровими дротами... Вже з квітня 1920 р. небіжчик працює на курсах українознавства, улаштованих для вояків, потім у таборвих гімназіях Ланцютського та Стрілковського таборів, нарешті стає вчителем, а згодом і завідувачем Школи Українських Пластунів у таборі Щиньорно. У грудні р. 1923, разом з 29 учнями цієї школи, небіжчик прибуває до Праги. Тут його призначено завідувачем хлоп'ячого інтернату та лектором на матуральних курсах у Празі. З заснованням української гімназії І. М. стає професором цієї гімназії. Двічі виконує обов'язки її директора, а з І. XII 1930 стає директором. На цьому становищі застала небіжчика і передчасна смерть. Нехай же буде земля йому пером! Свій обов'язок перед батьківщиною він виконав — помер у тяжкій, невтомній праці на користь України.

УВАГА!
МУЗЕЙ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ УКРАЇНИ
ЗБІРАЄ ПОЖЕРТВИ НА

УКРАЇНСЬКИЙ ДІМ У ПРАЗІ

ДАЙТЕ Й ВИ СВОЮ ЦЕГЛИНУ!
ПОШЛІТЬ СКОРІШЕ ВАШУ ПОЖЕРТВУ!
ЗРОБІТЬ ЗБІРКУ У ВАШІМ ТОВА-
РИСТВІ! НЕ ВІДКЛАДАЙТЕ!
ЖЕРТВУЙТЕ ВСІ
НА УКРАЇНСЬКИЙ ДІМ У ПРАЗІ
ХТО СКІЛЬКИ МОЖЕ!

ГРОШІ СЛАТИ НА АДРЕСУ ДИРЕКТОРА МУЗЕЮ:
Prof. D.Antonovyč, Praha-Nusle, 245, Czechoslovakia

НЕ ЗАБУВАЙТЕ!

Імена всіх, і тих найменших, жертводавців Музей збереже Україні в своїх пам'ятних книгах: хто-ж дасть відразу або частками 10 доларів, буде записаний в окремій пам'ятній книзі фондаторів Українського Дому; а хто дасть 25 доларів — буде записаний в золотій пам'ятній книзі добродіїв Музею Визвольної Боротьби України.

1000 цеглин коштують 10 доларів. 100 цеглин коштують 1 долар.

Звіт про всі пожертви Музей друкує й розсилає окремо. Про всі нові пожертви кожного разу оголошує часопис «Український Тиждень» у Празі. Крім того, про всі по-

жертви з різних держав буде ще окремо звіт у місцевій українській пресі кожної країни.

Увага: замість листа можна використати цей вигинок з нашого часопису:

До Музею Визвольної Боротьби України в Празі.

Разом із цим посилаю (сма) ..... на Український Дім для Музею.
(сума)

Підпис: .....
(Повне ім'я та прізвище або назва Товариства чи установи).

Точна адреса: .

Хроніка

З життя укр. еміграції.

У Франції

Служби Божі в Українській Православній Парафії у Франції відбудуться: в неділю 3 грудня с.р. в Шалеті і в неділю 10 грудня в Парижі.

З життя Української Громади в Ліоні. Місяць серпень с.р. пройшов для Громади у великому смутку. 29 липня Громада втратила одного з найліпших своїх членів сотника Івана Горбатенка, що загинув від нещасного випадку. Українська колонія влаштувала йому урочистий похорон зібравши на нього 1020 фр. Похороном завідувала спеціально обрана комісія в складі п. Бойка і п. Сурмія, яка провела похорон і подбала про майно покійного. Цій самій комісії громадянство доручило добиватись судовим шляхом покарання винуватців у смерті пок. І. Горбатенка.

В 40-й день смерті бл. п. Горбатенка комісія спільно з Управою Громади запросила до Ліону пан-отця прот. І. Брицзяна для відправлення служби Божої і панахиди по небіжчикові. Служба Божя відбулася 10-го вересня в салі Громади. Була присутня вся українська колонія м. Ліону та багато чужинців - приятелів Громади і небіжчика. Урочистість служби, прекрасний спів хору та глибока промова пан-отця викликали у присутніх велике зворушення. Перед панахидою пан-отець звернувся до пастви з чудими словами про ту велику втрату, яку понесла українська колонія м. Ліона в особі п. Горбатенка, визначивши високу душевну якість небіжчика, його невтомну працю на українській ниві та велику віру в коначну перемогу україн-

ського народу. Присутні гаряче молилися за душу того, хто так щиро служив ідеї українській та нашій батьківщині.

Відправлено було панахиду тако-ж і на могилі небіжчика.

На службі Божій та панахидях були представники від Громад м. Гренобля, Шато-де-ля-Форе та Гуртка в Пон-де-Шерюї. Від Громади м. Гренобля на могилу покійного було покладено вінок з живих квітів, а від Громади в Шато-де-ля-Форе було замість вінка пожертвовано до громадської бібліотеки 50 фр.

— Управа Громади спільно з Комісією по справах покійного І. Горбатенка висловлює свою щирю псдяку пан-отцеві прот. І. Брицзянові, представникам Громад м. Гренобля, Шато-де-ля-Форе та Гуртків в Пон-де-Шерюї, а тако-ж всім українцям м. Ліона, які завітали до Громади 10-го вересня, щоби спільно помолитись за спокій душі фундатора Ліонської Громади і її почесного члена бл. п. І. Горбатенка.

25-26 листопада с.р., на запрошення Української Громади, відвідав українську еміграцію в Ліоні голова Головної Еміграційної Ради проф. О. Шульгин разом з генер. секретарем тієї-ж Ради п. І. Косенком.

25 листопада гості були присутні на загальних зборах і святі 359, улаштованому Громадою, а 26 листопада на зборах цілої колонії прочитали вони доклади п. Косенко на тему «Наша організація та її ідеї», а проф. Шульгин про ідеї, роботу і значіння центру УНР та тих організацій, які його підтримують.

На ці доклади приймали до Ліону представники українських організацій і з інших місцевостей — п. Вонарха з Гренобля і п. Різнисів з Пон-де-Шерюї.

Зіследи докладів присутні, особливо націоналісти, ставили проф. Шульгинові різні запитання, на які він річево відповідав.

Збори Української Громади в Ліоні, що відбулися 25 листопада, після обговорення громадських справ доручили раді Громади вислати привітання панові Головному Отаманові Андрієві Лівинському.

У Польщі

— Український Клуб у Варшаві розпочав біжучий сезон вечіркою, яка відбулася 14 жовтня. На протязі жовтня і листопада вечірні відбувалися кожної суботи. 2-го грудня в Українському Клубі мав одбутись концерт лавреата міжнародного музичного конкурсу у Відні п. В. Гусика. Рівно-ж і на наступні суботи проєктуються влаштування концертів, програм яких поки-що не устаєно. В проєкті тако-ж і вечір української поезії та традиційна зустріч нового року.

З клубного помещання біжучого року користуються і інші українські організації. Союз Жінок Українок двічі на тиждень влаштовує тут збірки «дитячого клубу», а корпорація «Запорожжя» дає свої танці.

По-за цим помещання клубу відвінено для членів і гостей в означені години щодня.

В корпорації «Запорожжя» у Варшаві на суботніх сходах одбулися реферати: 1 листопада п. П. Липовенського — «Причини голоду на Україні» і 18 листопада п. професора Р. Смалья-Стоцького — «Сучасна міжнародна політична ситуація».

В клубі «Прометей» відбувся реферат б. ректора Варшавського університету професора П. Мійського на тему — «Розвиток польської національної свідомости після упадку держави».

Збори центральних органів УЦК. 21 листопада відбулися збори центральних органів УЦК — Президи-

дії, Ради Товариства, Головної Управи, Головної Ревізійної Комісії і Громадського Суду. На порядку денному зборів була ціла низка питань, а між ними: розгляд грошового зразовдання Головної Управи за 1932-33 рр., справа скликання пленума Ради, доповідь комісії, визначеної Радою для всебічного ознайомлення з життям Станції та ин.

— 5-я сесія Ради УЦК має відбутись в днях 8-10 грудня б. р. Порядком денний цієї сесії Ради передбачає цілу низку питань, як звіт з діяльності Головної Управи, доклади Головної Ревізійної Комісії і Громадського Суду, інформації з місць, план діяльності Головної Управи і її бюджет на 1934-5, справа скликання з'їзду делегатів та ин.

В Чехословаччині.

— Голос акад. Ст. Смалья-Стоцького на анкету Музею в справі Українського Дому в Празі. Як-що ми, українці, нація, хоч не держава, все-ж таки нація, а не голота, то мусимо це виявити тим, що високо шануватимем народню спадщину, діла незабутні дідів наших, народню традицію, мусять нам бути святі усі пам'ятки великого народнього зриву української визвольної боротьби, мусимо збудувати для них храм на вічну пам'ять і науку прийдущим поколінням, мусимо перед цілим світом показати, яку велику ціну має у нас народня культура, мусимо «Музей Визвольної Боротьби України в Празі» примістити у власній домівці.

Ми мусимо. Мусимо всі без винятку, хто почуєв себе українцем, приналежним усею душею до української нації.

Як-що мусимо, то зробім це зараз. Не можна відкладати. Кожний нехай дасть, що може, хоч би найменшу аситу, але зараз, і Український Дім у Празі, домівка Музею Визвольної Боротьби України за кілька мі-

сяців буде готова на славу України.

В повній свідомості святого, морального обов'язку збірковою акцією му сить перевести авторитативна організація, авторитативна особа в кожній провінції. Від того обов'язку ніхто не може відмовитися. Управа Музею Визвольної Боротьби в Празі нехай як найшвидше порозуміється з цими організаціями, а вони вже знатимуть, як у себе збірку найшвидше перевести. Бо як би ми не спромоглися на яких 500.000 кч. на ту ціль, то був би це великий для нас сором.

Гей, враз, по короні, по 2, по 5, по 10, по більше, як хто може, покажіть усі козацьке завзяття у визвольній боротьбі за честь, славу, за братерство, за волю України!

«Бо пора це великая єсть»...!

Дорогі земляки! Я переконаний, що ви мене добре розумієте і сповніте до чиста свій святий обов'язок.

Ст. Смаль-Стоцький
— Від Управи Музею.
Пожертви надіслати на адресу директора Музею проф. Д. Антоновича: Prof. D. Antonowicz, Praha - Nusle, 245. Czechoslovakia.

— Жалібна академія пам'яті І. Кобизького в Українській Гімназії в Ржевніцях. У неділю 19 листопада дирекція Української гімназії в Ржевніцях улаштувала жалібну академію на честь покійного її директора І. Кобизького. На академії, крім персоналу гімназії та її учнів, присутні були: вдова по нещиккові пані д-р О. Кобизька, представники Батьківського Комітету, українські члени Кураторії та численне українське громадянство, як рівно-ж і гості-чехи. Академію відкрив директор на той час проф. Хлор, на пропозицію якого пам'ять померлого присутні вшанували вставанням. Після того проф. Хлор виголосив реферат про життя, військову та педагогічну діяльність директора Кобизького. З другим рефератом, присвя-

ченим спеціально педагогічній праці проф. І. Кобизького за тяжких умов перебування в таборах у Польщі, виступив проф. Шледин. Промовили ще представники місцевого українського громадянства: профессор Андриєвський та ген. Петрів, та представник Батьківського Комітету інж. Свідан. Академію закінчено співом «Чуши, брате мій» та «Ой, лихо тій чайці».

В Югославії

— День національної жалоби у Великом у Бечкереку. День національної жалоби і всенароднього гніву — 29 жовтня — відзначила і Українська Громада у м. Вел. Бечкереку. Після урочистого нарастася по тим, що померли від голоду на Україні та загинули в боротьбі з ворогом, зібралися пані громадяне та гості — козаки в поменшанні Української Громади, де після короткої промови голови Громади п. Мельничука, пояснюючої важливість дня національної жалоби, заступник голови п. І. Скалицький прочитав змістовний реферат про останні сумні події та голод на Великій Україні — що страшно картину страждань нашого народу, що в таких невеликих умовах здобуває собі волю. Аудиторія вислухала реферат дуже уважно.

Після реферату на пропозицію п. голови Громади було переведено збірку на голодних, яка дала 256 динарів. Було винесено тако-ж резолюцію рішучого протесту проти звірств на Україні московських скинців, що систематично підтримують на Україні голод в цілях боротьби з українським народом; всім братам на Великій Україні, що в невеликих умовах провадять велику справу визвольної боротьби, було послано щире привітання, а всю українську еміграцію закликало було до об'єднання з метою встановити єдиний національний фронт для боротьби з ворогом та досягнення великої мети — незалежної Української Держави.

— Загальні збори Української Громади у Великому Бечкереку відбулися 1 жовтня с. р.

Після прийняття звіту Управи збори приступили до її переобрання. До нової Управи увійшли — п. М. Мельничук — голова, Ігорь Скалицький — заступник голови, він-же скарбник, п. С. Третевич — секретарь, він-же бібліотекарь.

До Ревізійної Комісії обрано п. п. К. Нестерова, К. Паливоду та К. Немчинова.

В кінці зборів голова п. Мельничук закликав усіх членів Громади записуватися в повозасновану касу взаємної допомоги.

— Ой не ходи Грицю на сербській сцені. 29 вересня с. р. втретє було виставлено «несмертельного Гриця» в сокільському сербському театрі у В.Бечкереку сербською мовою та у виконанні самих-же сербів. Успіх вистави був ще більшим, ніж давніше. Грали на цей раз для слухачів сокільської просвітньої школи (курсів, які в той час улаштувала Сокільська Жупа). Панові Мельничуку, яко головному режисерові сокільського театру, було висловлено признання Сокільської Жупи.

— Концертний вечір у Білгородській Українській Громаді. 11 листопада с. р. Українська Громада в Білгороді впорядкувала концерт, програм якого складався з співів соло і дуєтів, гри на бандурі та віолончелі, а також цікавого «лубка», якого бездоганно виконали — пані Г. Бабунькина та п. П. Волошин.

Сильне враження на слухачів зробила пісня «Ой не гаразд, заporожці, не гаразд вчинили» у виконанні пані Заболотної та п. Удовицького.

В Болгарії

— Українсько-Болгарський Комітет допомоги голодуючій Україні. У зв'язку з страшними звістками про голод на Україні засновано було в Болгарії кілька

місцевих комітетів допомоги голодуючим — в Русе, Пловдиві, Варні, Тенер-же, 18-го листопада с. р., утворено в Софії Українсько-Болгарський Центральний Комітет допомоги голодуючій Україні при Союзі Українських Організацій в Болгарії.

До складу цього комітету ввійшли: голова — проф. д-р М. Арнаутов, заступник голови — проф. М. Парашук, секретарь — п. Я. Малинівський, скарбник — п. А. Тимофіук, члени — пані Катерина Каравелова, п. п. С. Чілінгіров, Т. Влайков, В. Колісниченко, Д. Майстренко і П. Блажко.

Адреса Комітету: Софія, вул. Весельє, 20.

— Резолюції, прийняті 29 жовтня українською еміграцією в Софії (див. попереднє число «Трибуна»).

1) Заявити перед цілим світом про рішучу непримиримість української еміграції в Болгарії з совітською окупацією України;

2) запротестувати як найрішучіше проти вигодожуючої політики совітської Москви, яка довела український народ на край розпуки та до фізичної смерті мільйони душ і покалічила не тільки морально, але й фізично маси українських дітей;

3) розголосити перед болгарським суспільством факт голоду та закликати його не вірити агентам совітського комітерна, які, переслідуючи свої вузько-egoїстичні цілі, заперечують існування голоду і таким чином допомагають большевикам в їх політиці виморювання українського народу;

4) звернути увагу чужинської опінії на те, що большевики продають хліб, видертий з уст українського народу, та закликати всіх людей доброї волі вести боротьбу з цією торгівлею;

5) висловити подяку п. міністрові Мовішкелеві, який поставив на розгляд Ради Ліги Націй справу голоду на Україні та приложив усіх старань, щоб ця справа знайшла відповідний розглас у цілому світі,

6) висловити подяку віденському кардиналові д-ру Ініцерові за його чудний пастирський лист та утворення міжконфесійного комітету допомоги голодуючим на совітській Україні й Кубані;

7) висловити подяку славному болгарському народові за притулок для української еміграції та хвальному болгарському урядові за посильну допомогу страждальчому українському народові;

8) закликати всіх українців, що перебувають на терені царства Болгарії до зібрання посильних пожертв на ведення акції рятунку голодуючого українського народу, і в тій цілі звернутися до всіх українських організацій на провінції з відповідними закликами.

Протестаційні вісита проти совітської окупації України й проти голоду, влаштованого на Україні большевиками, відбулися по всій Болгарії, де тільки є українські громади. Протести ці знайшли широкий відгук у болгарській пресі.

— На похороні болгарського державного мужа Лянчева, що відбувся 8 листопада с. р., від українців брав участь голова Української Громади в Софії п. Скрипаль, який зложив на труну покійного китицю білих хризантем. Пап Скрипаль надіслав також телеграфічні співчуття від Української Громади вдові та болгарському урядові.

В Німеччині.

— В Українському Науковому Інституті у Берліні в середу 29 листопада с. р. відбулася лекція німецькою мовою редактора д-ра Густава Шнехта на тему «Європа відриває українців».

24 листопада відбулася лекція українською мовою проф. д-ра З. Кузетлі на тему «Українські релігійні звичаї».

В Люксембурзі.

Українська Громада в Еш і збрала на голодуючих на Україні 190 бельг. фр. і звернулася до уряду за дозволом заснувати люксембурзько-український комітет допомоги голодуючим. Громада зробила також заходи щодо інформації люксембурзької преси про події на Україні, і в місцевих газетах все частіше з'являються відомості як про голод на Україні, так і взагалі про українське національне життя.

— Список жертводавців на допомогу голодним на Україні Української Громади в Еш і (Люксембург). П. п. Софроненко і Петренко С. — по 50 фр. люксембурзьких, п. Шкробій С. — 30 фр. л., п. п. Шотапенко П. і Сивостинів — по 20 фр. л., п. п. Петрик І. і Ляшко М. — по 10 фр. л. Разом 190 фр. люксемб.

В Маньчжу-Го.

— Повернення українській колонії Українського Дому. Розпорядженням влади Маньчжу-Го, при сприятливому відношенні японських властей, Українській колонії в Маньчжу-Го повернено Український Дом в Харбіні, збудований на пожертви українського громадянства Далекого Сходу й конфіскований за китайської влади.

В зв'язку з цим для української колонії в Маньчжу-Го відкриваються можливості ширшої праці.

В Офісі Наємна.

13 грудня с. р. в Женеві має відбутися засідання Дорадчої Ради Офіса. В числі інших справ на порядку денному цього засідання стоїть прийняти до Ради двох українських організацій і організації молдавських біженців з України.

Нові книжки й журнали.

— В і с т н и к — місячник літератури, мистецтва, науки й громадського життя. Книжка XI за листопад місяць с. р. містить:

Євген Малашок—Присуд. Богдан Кравців—* **. Улас Савчук: Понідунок, Едвард Кейзер — Смертельна машина. Вадим — Поезія, розрадою одинока, з М. Вороного — Земля. М. Мухин, Драгоманів, Гордій Явір — З німецьких вражій. Михайло Озерський — Записки на маргінесах. С. Змунчилло Antemurale, Юрій Ліша — Розмова з минулим, з М. Рильського — Чумаки. Клявдслі Брертон — Провідник по царстві жінки. Д. Л. Кенський жарт сну про індустріалізацію. Х. К. — Ще кілька слів про Мазепу. П. Тентізон — Італійська молодь. О. В. Початов ініція. М. Л. З пресового фільму. Бібліографія. Від адміністрації. Нові книжки.

Зміст.

Париж, неділя, 3 грудня 1933 року — ст. 1. Дави і ц. Літературні спостереження, XXVII — ст. 2. До смерті М. Скришника — 6. І. М. Кобизький (некролог) — ст. 7. Хроніка — ст. 10-15.

В І С Т Н И К

місячник літератури, мистецтва, науки й громадського життя під ред. д-ра Дм. Донцова

Виходить точно в кінці кожного місяця.

Бореться з інтернаціоналізмом і колтуством всіх форм.

Обстоює духову єдність з культурою Заходу.

Пропагує національно-громадські гасні повітряної Європи, і потребу психичного переродження народу.

Містить праці найвидатіших літературних, наукових і публіцистичних сил Галичини, Волині і вигнанщини.

Передплата, яку треба слати виключно на Львів, Чарнецького 26, м. 21 або на чеське конто, Львів 5 0 0, 3 7 1, виносить: квартално зл. 6,60; піврічно — 12; річно — 23. Для заграниці 4 ам. дол. Окрема книжка коштує 2,20 зл.

Управа Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції

повідомляє, що з нагоди роковин трагічної смерті 359 героїв Базару та роковин початку Зімового Походу, підчас якого армія УНР втратила вірних і відданих борців, в Православній Українській Церкві в Парижі після служби Божої 10-го грудня с. р. відслужено буде

урочисту панахиду.

Український концерт в Парижі

має відбутися в суботу 16 грудня с. р. в salle André, 14, rue de Trévise (метро Cadet) о гол. 21.

В програмі твори п. Г. Пономаренка при участі пані Аннєтасіу-Прозорової, п. Арларєва й чоловічого хору. При піані — п. Пономаренко.

Цини місяць — 10 і 6 франків.

ТРИЗУБ

тижневик політики, культури, громадського життя та мистецтва, заснований р. 1925 Вяч. Проконовичем, буде виходити у 1934 році по старому що-неділі в Парижі при участі тих самих співробітників.

Умови передплати на 1934 рік

У Франції на рік — 80 фр., на півроку — 40 фр., на три місяці — 20 фр.
на один місяць — 8 фр., окреме число — 2 фр.

	1 рік.	1/2 року	3 місяці	1 місяць	окр. чис.
ЧЕХІЯ	80 к. ч.	40 к. ч.	20 к. ч.	10 к. ч.	3 к. ч.
ПОЛЬША	25 зл.	15 зл.	8 зл.	3 зл.	1 зл.
РУМУНІЯ	500 леїв	300 л.	150 л.	50 л.	20 л.
НІМЕЧЧИНА	12 мар.	6 м.	3 м.	2 м.	0,50 м.
СПОЛ. ШТАТИ П.А.	3 дол.	1,5 д.	1 д.	0,40 д.	0,10 д.
КАНАДА	3 дол.	1,5 д.	1 д.	0,40 д.	0,10 д.
БЕЛЬГІЯ	20 бельг.	10 б.	6 б.	2 б.	0,60 б.

У Парижі набувати в книгарні В. Поволоцького, 13 rue Bonaparte, Paris VI.

Закордонно журнал передплачувати й набувати можна у представників «Тризуба»: 1) В Канаді — W. Sikewich, P. O. Box 333 Toronto, Ontario, Canada 2) В Румунії — Dm. Herodot, Strada Delea Veche, 45. Bucarest. 3) В Чехословаччині — П р а г а : P. Filonovic. Horni Cernosice u Prahy, c. 107. П о л є б р а д и : п. інж. Бурачинський. Ukr. Hosp. Akademie. Podedbrady. 4) В Польщі — J. Lipoweski, ul. Czerniakowska 204, m. 25, Warszawa, для грошових переказів — пошт. рахунок 13.435 Warszawa, Jan Lipoweski. 5) В Спол. Штатах «Surma Book», 103 Av. A. New York, N. Y., U. S. A. 6) В Царьгороді : M. Zabello. Posta kuturu № 224. Beyoglu. Istamboul. Turquie. 7) В Б е л ь г і ї — Georges Jakovliv, Ing. 61, rue de Dave, Jambes — Namur. Chèque Postal 234465.

Кожий передплатник «Тризуба», що має до 31 грудня с. р. повністю безпосередньо до редакції (поштовим переказом чи ціанув листом) гроші на тижневик за першу половину 1934 року, матиме право на одну десятю частину квитка Французької Національної Лотереї в одному з її тиражів.

Перед черговим тиражем кожен із згаданих вище передплатників одержить од адміністрації «Тризуба» повідомлення про № квитка, в якому йому належить одна десятя частини.

Редакція і адміністрація: 42, rue Denfert-Rochereau, Paris-V
Tél. Danton 80-03.

Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.
Редагує — Комітет.

Адміністратор: Іл. Косенко

Le Gérant: M-me Perdrizet.